

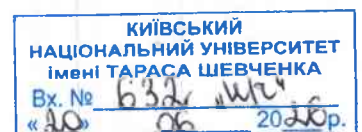
Голові разової спеціалізованої вченої ради
з розгляду та захисту дисертації на здобуття
ступеня доктора філософії
доктору юридичних наук, доценту кафедри
парламентаризму Навчально-наукового інституту
публічного управління та державної служби
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Максіменцевій Надії Олександрівні

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, професора кафедри державного управління і місцевого самоврядування Навчально – наукового інституту державного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» Гончарук Наталії Трохимівни на дисертаційну роботу Логвіна Дмитра Сергійовича на тему: «Трансформація державного управління під час війни», представлену на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок із науковими програмами, темами. Дисертаційне дослідження Логвіна Дмитра Сергійовича присвячене надзвичайно актуальній та суспільно значущій проблематиці – трансформації державного управління в умовах війни як особливої форми кризового функціонування демократичної держави. Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України актуалізувала потребу в науковому осмисленні закономірностей, моделей і механізмів функціонування системи державного управління в умовах війни.

У сучасних умовах проблема ефективності державного управління у воєнний період виходить далеко за межі суто адміністративного або правового аналізу. Йдеться про необхідність комплексного дослідження взаємодії політичних інститутів, системи публічної влади, механізмів централізації управління, демократичного контролю, кризового урядування та післявоєнного відновлення держави. Саме тому дисертаційна робота Логвіна Д.С. має не лише теоретичне, а й вагомим практичне значення для подальшого розвитку системи публічного управління в Україні.

Актуальність теми дослідження також зумовлена тим, що сучасний науковий дискурс не містить цілісної типології моделей трансформації державного управління під час війни. У вітчизняній та зарубіжній науці існує значна кількість праць, присвячених надзвичайним повноваженням, кризовому урядуванню, воєнному стану та державотворенню в умовах конфліктів, однак системне дослідження саме моделей воєнної трансформації державного управління практично відсутнє. Це зумовлює необхідність наукового обґрунтування типології таких моделей, визначення їх ознак, механізмів функціонування та довгострокових наслідків для демократичного розвитку держави.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до планів наукових досліджень кафедри державного управління Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка «Використання можливостей статусу кандидата на вступ в ЄС для підвищення ефективності публічного управління та адміністрування в Україні» (номер державної реєстрації 0123U102187).

З огляду на викладене, обрана тема дисертаційного дослідження є своєчасною, актуальною та такою, що має важливе значення як для модернізації системи публічного управління, так і для розвитку галузі знань «Публічне управління та адміністрування».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до досліджень на здобуття ступеня доктора філософії, сучасним науковим стандартам і забезпечують міцну теоретичну і практичну основу для подальших досліджень і впровадження у сфері публічного управління.

Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечено шляхом:

- вирішення здобувачем на професійному рівні низки поставлених наукових завдань дослідження, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження – теоретико-методологічному обґрунтуванню та розробці практичних рекомендацій щодо трансформації державного управління під час війни;
- коректного використання сукупності загальнонаукових та спеціальних методів дослідження;
- побудови чіткої структурно-логічної схеми дослідження, за якою кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний з попереднім та доповнює

його;

- використання широкої джерельної бази за темою дисертаційного дослідження (182 джерела у списку використаної літератури, з них 105 джерел іноземною мовою), включаючи великий спектр періодичних видань;
- апробації отриманих результатів дослідження на науково-практичних конференціях.

Таким чином, чітка структура дисертації, коректно використані методи дослідження, доцільне та логічне використання наукових джерел із досліджуваної проблематики свідчать про достатньо високий ступінь наукової обґрунтованості результатів дисертаційного дослідження Д.С. Логвіна.

Достовірність та наукова новизна отриманих результатів. У дисертації отримано нові науково обґрунтовані результати, які вирішують конкретне наукове завдання – сформулювати теоретико-методологічне обґрунтування та розробити практичні рекомендації щодо трансформації державного управління під час війни.

Безперечною новизною роботи є те, що автором вперше:

- обґрунтовано трансформацію державного управління під час війни як самостійного об'єкта наукового дослідження в межах теорії та історії державного управління, що дозволило відійти від фрагментарного правового або суто політичного трактування воєнного стану;
- виокремлено та систематизовано традиційну, прогресивну та змішану моделі трансформації державного управління у воєнний час, визначено їх типологічні ознаки, механізми функціонування, переваги й обмеження, а також наслідки для балансу між ефективністю публічної влади та демократичним контролем. Зокрема визначено, що традиційна модель базується на централізації влади, прогресивна - на збереженні інституційної підзвітності, а змішана - на їх адаптивному поєднанні. Це дозволило не лише класифікувати існуючі підходи, але й оцінити їх довгострокові наслідки для демократичного розвитку держави.

Автором у дисертаційному дослідженні удосконалено:

- теоретико-методологічні підходи до дослідження державного управління в умовах війни шляхом поєднання інституційного, системного та порівняльного аналізу, що дало змогу комплексно дослідити механізми кризового управління;
- зміст поняття «трансформація державного управління під час війни», яке уточнено як багатовимірний процес змін у політичних інститутах, організаційних структурах, управлінських процедурах і соціально-гуманітарній політиці;
- підходи до аналізу співвідношення надзвичайних повноважень і демократичного контролю, що дозволило критично переосмислити можливості застосування концепцій «конституційної диктатури» та «вбудованого винятку» в

сучасних умовах.

У дисертаційному дослідженні *набули подальшого розвитку*: дослідження світового досвіду функціонування державного управління в умовах війни крізь призму його адаптації до українських реалій повномасштабної збройної агресії;

- наукове осмислення трансформацій політичних інститутів, інституційно-організаційної структури публічної влади, а також соціальної та гуманітарної сфери державного управління у воєнний час як взаємопов'язаних елементів єдиного управлінського процесу;

- уявлення про довгостроковий вплив воєнної трансформації державного управління на процеси післявоєнного відновлення, стратегічного планування та модернізації системи публічного управління.

Достовірність одержаних автором наукових результатів не викликає сумніву, оскільки вони цілком зрозумілі по суті та відповідають конкретним завданням дослідження, досягнуті завдяки системному використанню комплексу взаємопов'язаних дослідницьких методів. Одержані дисертантом результати достатньо переконливо представлені у висновках до розділів та загальних висновках, які відповідають найважливішим положенням, поставленій меті та завданням дослідження.

Ці та інші вказані положення свідчать про належний рівень наукової новизни у дисертаційному дослідженні Логвіна Д.С. Достовірність одержаних результатів підтверджується теоретичною та методологічною обґрунтованістю вихідних положень дослідження.

Зазначене дозволяє зробити висновок про те, що ступінь наукової новизни і достовірність отриманих результатів відповідають вимогам, які висувуються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях. Основні наукові результати дослідження повною мірою відображені в наукових публікаціях здобувача, зміст і характер яких відповідає вимогам МОН України, а також у виступах з доповідями на науково--практичних конференціях, що в цілому свідчить про достатній рівень апробації.

Основні положення та результати дослідження висвітлено у 7 наукових публікаціях, у тому числі 3 статтях, які надруковано у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з державного управління категорії Б; 4 тезах доповідей у матеріалах всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій. Опубліковані наукові праці достатньо повно відображають результати проведеного наукового дослідження, а їх кількість відповідає існуючим вимогам.

Зміст публікацій Логвіна Д.С. відповідає вимогам п. 8 і п. 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Практичне значення отриманих результатів дисертантом полягає в тому, що сформульовані у дисертації теоретичні положення, висновки та прикладні рекомендації мають комплексний характер і значний потенціал для подальшого застосування у правотворчій, управлінській, освітній та науково-дослідній діяльності.

Теоретичні та прикладні висновки й рекомендації дисертаційної роботи можуть бути використані у сфері публічного управління та правотворчості як концептуальна основа для вдосконалення нормативно-правового регулювання функціонування органів державної влади в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення; у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування щодо поєднання централізації управлінських рішень із збереженням демократичної підзвітності, що обґрунтовано в межах прогресивної та змішаної (адаптивної) моделі трансформації; у сфері стратегічного планування та післявоєнного відновлення для розроблення довгострокових програм реформування системи публічної влади з урахуванням воєнного досвіду; у навчальному процесі та науково-дослідній діяльності для подальших досліджень трансформації державного управління в умовах війни, кризового урядування, надзвичайних повноважень, інституційної адаптації та післявоєнної модернізації держави.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Рукопис дисертації було перевірено сервісом перевірки на плагіат StrikePlagiarism, що підтверджує відповідний висновок про відсутність порушення академічної доброчесності (довідка про оригінальність дисертації). Використані в тексті дисертації ідеї та положення мають належним чином оформлені посилання на першоджерела.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Зміст та структура дисертаційної роботи спрямована на розкриття наукових положень дослідження, відповідає визначеним завданням, меті роботи та в повній мірі відтворює всі отримані наукові результати. Розподіл за розділами є логічним, обсяг роботи зумовлений поставленими науковими задачами, що в повній мірі відповідають науковому ступеню. Дисертація складається із анотації державною та англійською мовами, змісту, вступу, трьох

розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 213 сторінок, основний зміст роботи викладено на 176 сторінках, список використаних джерел містить 182 найменування, з яких іноземною мовою - 105 джерел. Дисертація оформлена відповідно до передбачених вимог Міністерства освіти і науки України.

Аналіз змісту анотації та тексту дисертації Логвіна Д.С. дозволяє підтвердити їх ідентичність у визначенні мети, об'єкту, предмету, положень новизни, здобутих результатів. Анотація є лаконічним відтворенням інформації, поданої в тексті дисертаційної роботи.

Автором здійснено ґрунтовний аналіз класичних і сучасних наукових підходів до пояснення трансформації державного управління під час війни, досліджено зарубіжний досвід функціонування державних інститутів в умовах воєнних конфліктів, сформовано та обґрунтовано авторську типологію моделей трансформації державного управління у воєнний час, а також визначено особливості адаптації системи державного управління України до умов воєнного стану. Важливим науковим здобутком дисертації є обґрунтування змішаної (адаптивної) моделі трансформації державного управління як найбільш ефективної для забезпечення балансу між управлінською ефективністю та демократичною підзвітністю в умовах сучасних воєнних викликів.

Отримані результати характеризуються належним рівнем наукової новизни, теоретичної обґрунтованості та практичної значущості. Сформульовані в роботі наукові положення, висновки та рекомендації є достовірними, логічно взаємопов'язаними та достатньо аргументованими. Основні результати дослідження пройшли належну апробацію та повною мірою відображені у наукових публікаціях автора.

Загалом, дисертаційне дослідження та оприлюднена анотація оформлені згідно з вимогами діючого Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. У цілому позитивно оцінюючи подану до захисту дисертацію, водночас варто звернути увагу на окремі дискусійні положення дисертаційної роботи.

1. У розділі 2 дисертації «Моделі та механізми трансформації державного управління в умовах війни» (с. 68-134) здобувачем сформовано та представлено авторську типологію моделей трансформації державного управління в умовах війни, виокремлено та систематизовано традиційну, прогресивну та змішану моделі, визначено їх ознаки, переваги, обмеження та

механізми функціонування. Представлена типологія моделей трансформації державного управління є цікавою та обґрунтованою, однак її емпірична апробація на більшій кількості зарубіжних кейсів могла б посилити аргументацію дисертанта.

2. Автор у третьому розділі дисертаційної роботи «Адаптація та трансформація системи державного управління України в умовах воєнного стану» (с. 135-151) значну увагу приділив інституційним аспектам трансформації державного управління в умовах воєнного стану, дослідив процес інституційних змін системи державного управління в Україні та обґрунтував вибір оптимальної моделі трансформації державного управління з урахуванням перспектив післявоєнного відновлення. Разом з тим, на нашу думку, автору доцільно було б більш детально розкрити питання трансформації державної служби в умовах війни та повоєнний період.

3. У дисертаційному дослідженні сформовано концептуальні засади для інституційної модернізації держави, зміцнення її стійкості та забезпечення балансу між ефективністю управління і збереженням демократичних принципів у довгостроковій перспективі, що є значним науковим доробком автора. Водночас окремі рекомендації щодо післявоєнної модернізації системи державного управління доцільно було б конкретизувати через визначення механізмів їх практичної реалізації.

4. Автору дослідження варто було б більш детально розглянути такий аспект проблематики, як питання забезпечення державної служби, як ключового елементу державного управління, компетентними й високопрофесійними кадрами, здатними вирішувати наявні в умовах війни проблеми, адекватно реагувати на сучасні виклики, управляти змінами і знаходити шляхи виходу із кризової ситуації.

5. У науковій новизні роботи (с. 17) зазначено, що в результаті проведеного дослідження набуло подальшого розвитку дослідження світового досвіду функціонування державного управління в умовах війни крізь призму його адаптації до українських реалій повномасштабної збройної агресії. На наш погляд, здобувачу доцільно було б конкретизувати, досвід яких країн і який саме доцільно першочергово впроваджувати в Україні в умовах правового режиму воєнного стану.

Водночас, висловлені зауваження та пропозиції мають, в основному, рекомендаційний і дискусійний характер, впливають із складності й багатогранності досліджуваної теми та окреслюють перспективні напрями подальших наукових розробок досліджуваної проблематики. Саме тому вони не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження, його наукової та практичної цінності.

Загальний висновок та оцінка дисертації. Представлена на захист дисертаційна робота Логвіна Дмитра Сергійовича на тему «Трансформація державного управління під час війни» виконана на високому науково-теоретичному та методологічному рівні, є самостійним, цілісним і завершеним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання, що полягає у комплексному теоретико-методологічному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо трансформації державного управління під час війни.

За актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю отриманих результатів, їх теоретичним і практичним значенням дисертаційна робота Логвіна Дмитра Сергійовича на тему «Трансформація державного управління під час війни» відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а також вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), а її автор – Логвін Дмитро Сергійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління,
професор, заслужений діяч науки і техніки України,
професор кафедри державного управління
і місцевого самоврядування
Навчально-наукового інституту
державного управління

Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»

Н.Т. Гончарук

Н.Т. Гончарук

